

וקראת לשבת עיונג

עיון מרני בפאכע באקדע וברכות פלאו

גליון מס' 576

פרשת ויחי

י"ח בטבת התשפ"א

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: shlomi1122@gmail.com

לע"נ שאול בן סלביה ע"ה | לע"נ יצחק בן שרה ע"ה | לע"נ יוסף בן מרסל ז"ל | לע"נ ר' שמעון ח' בן רחל רשל ע"ה

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן מלכא, רבנו עובדיה יוסף צוק"ל

"גם אני לא הולך לישון"

תלמידיו של מרן רבינו הגדול צוקוללה"ה מהתקופה בה התיישב במצרים, מספרים שלאחר שנולדה אחת מבנותיו, צפו התלמידים במחזה מלבב. התינוקת, שכדרכן של תינוקות הייתה מייבבת לעיתים, ספונה הייתה בעגלתה. היה זה בשעות הלילה המאורחות, ואביה מרן רבינו הגדול זיע"א מנסה להרגיעה. מרן מוליך ומביא את העגלה הלון ושוב, כאשר ספרו מונח על מושכות העגלה, ולומד בקול, בשלוות נפש ובתכלית הריכוז...

אחת מבנותיו של מרן בהיותה בת סמינר, עקב מבחן שאמור היה להתקיים בסמינר נשארה ללמוד בלילה עד השעה 3 או 4. כשמרן פרש לשינה, ראה את בתו שעדיין לומדת, פנה אליה וביקש ממנה ללכת לישון, אמרה לו: "אבא, יש לי מחר מבחן, אני חייבת ללמוד".

לשמע הדברים הפטיר מרן ואמר: "אם כן, גם אני לא הולך לישון, שהרי את לא חייבת בתלמוד תורה, ואף על פי כן את נשארת ללמוד בלילה, אני שחייב בלימודי, אלך לישון!?" מרן התעלם מהעובדה שבתו ישנה בצהריים, והוא כבר למד כל היום...

ובענין שמירת השבת סיפור פרשת העברת ה'משחן' בשבת בשלהי שנת תשנ"ט זכור שיצא מרן זיע"א מגדרו. "המשחן", טורבינה ענקית לייצור חשמל, הועבר בכבישי הארץ לתחנת הכוח באשקלון בלילות שבת. זאת משום שאת המשחן היה צריך להעביר במהירות איטית של 10 קמ"ש לשעה, מה שגרם לחסימת התנועה בקטעי הכבישים שבהם עבר. הנוגעים בדבר הסבירו כי מדובר בשיקולי בטיחות הגובלים בפיקוח נפש של ממש, והובטח גם שכל הפועלים העוסקים במבצע העברת המשחן יהיו גויים בלבד.

כשנודע למרן זיע"א במוצאי שבת כי אכן המשחן הועבר בשבת ומרבית הפועלים והנהגים היו יהודים, כפי שחשפו העסקנים על ידי שחקרו וביררו את הדבר, היה מרן זיע"א נסער מאד בצערו על חילול השבת שנעשה בפרהסיה של המדינה. למחרת השבת סירב מרן זיע"א לקבל קהל, וזימן אליו את כל שלוחיו בכנסת, מרן זיע"א הורה "הוציאו כל איש מעלי", ואז פנה לחברי הכנסת וצעק בכאב רב: "תראו מה עושים כאן! מה עושים כאן בארץ ישראל! אני מבקש שתלכו לראש הממשלה ותדרשו ממנו שיפטר את השר האחראי על המעשה החמור הזה!"

מרן הוסיף ואמר: "אתם לא יודעים מה עבר עלי כל השבת, זרקו לי את כל התפלות, אמרו לי אתה מתפלל בזמן שאתה עושה חילולי שבת".

אחר כל סיים מרן זיע"א בכאב עצום: "אם האחראי לכך לא יפטר, אנחנו פורשים מהקואליציה!"

בפתח הגליון

ברכה"ג שלום מאיר ואלק שלום"א

האדם לא נולד לעצמו!

בספר "מעשה שושן" מצינו מעשה נאה השייך לפרשתנו, וליקחו בציודו. שריפה פרצה בעיירה כילתה את בתיה, ותושביה נותרו חסרי קורת גג. נחלץ רב המקום לעזרה ויצא לנדוד מעיר לעיר, לעורר את רחמי היהודים בכל אתר ואתר לעזור לאחיהם הנתונים בצרה ולשקמם. והאנשים נענו, מי פחות ומי יותר. כל סכום שהשיג שלח לעיירה, להחיות את נפשות התושבים ולהתחיל בפעולות הבניה.

הגיע לעיר אחת והלך מחנות לחנות, עורר את הלבבות והתרים את הבעלים. בהגיעו לאחת החנויות, חנות תכשיטי זהב מהודרת ובוהקת בשלל האבנים הטובות, היהלומים ואבני הברקת, אך פתח פיו וסיפר שהגיע להתרים, חיך הבעלים חיוך רחב ונתן לו "שלום עליכם" לבבי: "רואים שכבודו אינו בן המקום", אמר... "כיצד רואים זאת", תמה הרב.

"משום שאם היה כבודו בן המקום היה יודע שאיני נתן מאומה לצדקה!" השיב העשיר הקמצן... "אם כך, התחלפו התפקידים", השיב הרב, "במקום שכבודו יקיים מצות גמילות חסדים, אקיים אותה איפוא אני!"

"במה יקיים כבודו מצות גמילות חסדים?" שאל העשיר.

"בכך שאני מקיים כאן מצות ביקור חולים", השיב הרב, "וביקור חולים הוא מכלל מצוות גמילות חסדים!"

תמה העשיר: "מי חולה כאן, שכבודו מבקרו?" ענה הרב: "כבודו הוא החולה!" מחה העשיר: "אני? בריא אני וחסון, אין בי חולשה ורפיון!"

אמר לו הרב: "הן לא יכחיש כבודו את דברי שלמה המלך, החכם מכל אדם! ושלמה המלך אמר בחכמתו: 'יש רעה חולה ראיתי תחת השמש, עושר שמור לבעליו לרעתו'. ואם חנן ה' את כבודו בעושר וכבודו מתפאר שאינו נתון מכספו לדלים ואינו עושה בו צדקה וחסד, אין ספק כי עושרו שמור לו לרעתו, שכן יצטרך ליתן לעתיד דין וחשבון מדוע לא ניצלו לטובה! אם כן, הרי שלמה המלך מעיד בו כי הוא 'רעה חולה', ובאתי לקיים בו מצות ביקור חולים!..." צחק העשיר ואמר: "אם היה רוצה כבודו לקיים מצות ביקור חולים באמת ובתמים ה' היה הולך לבית החולים ומוצא שם עשרות חולים באמת, הנאנקים במכאובם ומשוועים למבקרים, ולא היה בא לכאן כדי לצאת ידי חובת מצוה זו על פי דרוש והלצה..." אמר לו הרב: "טעם כמוס עימדי, מדוע רצוני לקיים מצוה זו דוקא כאן, ולא אגלהו אלא אם תבטיחני להרים תרומה למצוה שאני עוסק בה עתה".

"אמר העשיר: 'מוסכם, הבה ואשמע!'"

אמר הרב: "הלא ידעת מה שאמרו חז"ל, שבתחילה היה יעקב אבינו חולה אנוש, ורק בבוא יוסף אליו לבקרו כתוב 'ויתחזק ישראל, וישב על המטה'. ומדוע? משום שהמבקר את החולה, נוטל אחד משישים מחוליו. וזה רמוז בתיבת 'המטה', שהיא חמישים ותשע בגימטריא, היינו שישים חסר אחד. לפיכך תבין מדוע מעדיף אני לבקר חולה כמון, שהממון הוא מחלתך, וליטול אחד משישים מחוליך..."

נאים הדברים, אבל כשחושבים אודותם אינם כה מבהלים... העושר השמור לבעליו לרעתו, חלילה, אינו רק בממון. כל אדם יש לו 'עושר' משלו: אחד חנוה' בממון שיוכל לעזור בו לעניים ה' ועלינו לדעת שיש משפחות הרעבות ללחם, פשוטו כמשמעו! יש מי שחנוה ה' בכושר עסקנות, יכול הוא להועיל לבית הכנסת, לקהילה ולחברה, לארגן שיעורי תורה ופעילות חסד עניפה. יש מי שחנוה ה' בכושר הסברה ויכול הוא למסור שיעורי תורה. הכלל הוא, שהאדם לא נוצר לעצמו, אלא נברא כדי להועיל לזולת, לתרום לחברה ולהגביר כבוד שמים. איש איש כברכת ה' עליו, בכשרונותיו וביכולתו. איש איש בתחומו! מה רב ההבדל בין הרב, שיצא לנדודים מפרכים כדי לעזור לאחיו, לבין העשיר שנקט בגישת הרעה החולה!... ואנו, אין דורשים מאיתנו לנדוד. אך נישא עינינו סביב, ונראה במה יכולים אנו לעזור, באיזה שטח נוכל לתרום!

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

"וישק להם"

יעקב אבינו נשק למנשה ולאפרים, כאשר ביקש לברכם. יש מנהג, שהילדים מנשקים את ידי החכם המברך אותם. הרמ"ע מפאנו כותב, שהטעם לכך הוא שהחכם כותב חידושי תורה, ולכן ידו בגדר תשמישי קדושה, ושורה שכניה על ידו. בזוהר כתובים סודות נוראים על חכם שכותב חידושי תורה על הגליון. ומה המנהג בעת שהחכם מקליד את חידושי התורה עם מקלדת? צריך עיון...

על המנהג לנשק ידי האב והאם, כותב הרמ"ע מפאנו: ישנן חמש אצבעות ביד, כנגד חמש אותיות "אלקים", שזה דין, וכנגד "מנצפ"ך". כשמנשק את ידי אביו או אמו, ממתיק בכך את הגבורות, ויש לו חסד בידו.

ראינו, אם כן, שיש מנהג לנשק את ידי החכם המברך ואת ידי ההורים, אבל היכן מצאנו מנהג שהחכם ינשק את המתברך? מפני מה נישק יעקב את מנשה ואפרים? תלמיד חכם יכול לברך במבט עין, מאחר שעניו התקדשו על ידי לימוד התורה.

בגמרא (חגיגה ה"ב) מסופר על רבי חי'א רבי יהודה הנשיא, שהלכו בדרך, והגיעו לעיר אחת, שאלו את אנשי המקום: "האם יש כאן תלמיד חכם, ונלך להקביל את פניו?"

אמרו להם: "יש כאן אחד, אבל הוא 'מאור עינים' [עיוור]". אמר רבי חי'א לרבנו הקדוש: "לא ראוי לך ללכת, משום כבודך כנשיא ישראל, אלך אני ואקביל פניו של אותו חכם".

אבל רבנו הקדוש לא הסכים, והלך עם רבי חי'א לקבל את פניו של החכם. כאשר נפרדו מאותו תלמיד חכם עיוור, אמר להם: "אתם הקבלתם פנים הנראים ואינן רואין, תזכו להקביל פנים הרואים ואינן נראין".

כלומר, מאחר שהקבילו את פני החכם העיוור, שהוא נראה ואינו רואה, יזכו להקביל פני השכינה שרואה ואינה נראית.

אמר לו רבנו הקדוש לרבי חי'א: "ורצית למנוע ממני אותה הברכה?" ברכתו של החכם הסומא היתה חשובה, על אף שבדרך כלל ברכת החכם מועילה על ידי מבט עיניו, שהתקדשו בדברי התורה שהן רואות כל היום.

אצל יעקב אבינו נאמר: "ועיני ישראל כבדו מזוקן". מאחר שכבדו עיניו, איך יברך את מנשה ואפרים? על כן, כדי שהברכה תחול, הוא חיבק ונישק אותם.

גם על יצחק אבינו נאמר: "ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות", ולכן ביקש מיעקב אבינו: "גשה נא ושקה לי בני", כדי שתחול הברכה. (דרשו).

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"וידגו לרוב בקרב הארץ" (מח, טז).

שני דברים מצינו בדגים - אמר הצדיק רבי שמחה בונים מפשיסחא - מחד הדגים פרים ורבים למאות ולרבבות ואין כל עין הרע שולט בהן. ומאידך, מדה רעה מאד מצינו בדגים, שדג גדול בולע את הקטן ממנו, מה שלא מצינו בשום בעל חיים אחר, הן מעולם לא ראינו אריה גדול טורף אריה קטן ממנו.

משום כך - אמר רבי שמחה בונים - יעקב אבינו ברך את בני יוסף ואמר להם "וידגו לרוב", דהיינו "וידגו" יתברכו הם ויהיו דומים לדגים רק במעלה של "לרוב" שיתרבו למאות ולרבבות ולא ישלוט בהם עין הרע, אבל לא בשאר התכונות שמצינו בדגים...

"וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה וגו'" (מט, טו).

על חשיבות לימוד התורה וערכה שלא יסולא בפז המשיל ה"חפץ חיים" משל נפלא: עני אחד הלך בדרך ונפשו מרה עליו. בביתו שרר מחסור ולא היה לחם לפי הטף. כך היה מהלך ומהרהר במר גורלו. לפתע צד את עינו נצנוץ.

אסור ואראה - חשב העני - שמא מטבע הוא המנצנץ לעומתי.

התקרב העני למקום וראה להפתעתו בצידי הדרך מוטלת לה אבן והיא מנצנצת באור יקרות. נטל את האבן וגילגלה בידו מצד אל צד.

אסור אל ידי הצורף - חשב העני - ואשאל אותו שמא אבן זו שווה משהו... נכנס העני אל הצורף. הצמיד הצורף אל עינו את זכוכית המגדלת ובחן את האבן ומיד קפץ כנשוך נחש...

היודע אתה מה מצאת? - צעק הצורף בהתרגשות - אבן שלא תסולא בפז, עין לא ראתה כמותה! ראויה אבן זו להיות משובצת בכתרו של הקיסר!... מיד שלח הצורף להודיע לקיסר כי מאן דהוא הביא לו אבן נפלאה מאין כמותה ואכן מיד שלח הקיסר שליחים שיביאו לו את האבן ואת בעליה. בחן הקיסר את האבן והיא מצאה חן בעיניו מאד.

כמה מבקש אתה בעד האבן? - שאל הקיסר את העני.

אדוני הקיסר - אמר העני - בשעה שמצאתי את האבן לא ידעתי כלל מה שוויה על כן ייתן לי הקיסר כמה שבלבו לתת... נתן לו הקיסר סכום כסף עצום בעד האבן הטובה ומאז התעשר האיש ולא ידע עוד מחסור.

כן הוא גם הנמשל - אמר ה"חפץ חיים" - תורתנו הקדושה יקרה היא מפנינים ומשולה היא כאבן טובה, אמנם כפי הנראה אין אנו יודעים את שוויה העצום שהרי לעיתים אנו מניחים את לימוד התורה ועוסקים בדברי הבאי... עלינו לדעת כי כל הלומד ולו רק מילה אחת של תורה, ישלם לו מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא את שכרו לאין שיעור.

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

בית של

תורה (ב)

בשבוע שעבר עסקנו בניסיונותיהם

של אנשים רבים לאורך ההיסטוריה לשלב בין חיים שטחיים ורדודים, חיים בהם הגשם והנהנתנות עמדו בראש, לבין חיים של תורה.

המסקנה הברורה הייתה כי הניסיון הזה צלח אולי דור או שניים לכל היותר, כשצאצאיהם התחזקו וחזרו לדרך האבות, או לצערנו ירדו לגמרי מהדרך. אי אפשר לחיות חיים של כלאיים, חיים של אור וחושך המשמשים בערבוביה. רק אלו שבאמת משתדלים שבתים יהיה זהב טהור ללא פגם, הם זוכים להרגיש את הנועם, את השלווה והתענוג של החיים על-פי התורה. כל עירוב של חול, כל עירוב של איסור פוגם בכל היסוד, בכל המבנה. וזה קשה. ודורש הקרבה. העולם מתקדם ומתפתח, כאשר בכל שנה אנו עומדים בפני פיתויים חדשים, בפני ניסיונות חדשים. היצר מנסה בכל כוחו לחדור לתבת נח המוגנת שלנו, הוא מנסה להיכנס